

SALONTŪM DVARĖ

DŽERVIENĖ Teklė

(Pabaiga. Pradė 2024 m. Nr. 9, 10, 11)

Ėr šėtā dėdiesis važis viel lek par baltus laukus, tik šin karta jau i Salontū posė, vuos vuos sėikdams kieli pavažuoms. Pana Liodvėka viel sied anamė, i sėjuona ėr gūnė ivīniuotuoms kuojuoms, lig au-sūm ožversto kailėnātiu apkaklė. Naktės tiki, don-gos prižemiejės.

Pru skīstus debesis kumet ne kumet kīsteliė pėlnatės. Linksmībiu šormolis ėr šaudīms notuo-la, aptīka. Tėn lėka žmuonelė laimingė pagal sava laimės sopratėma, so sava medė, pėlaliems, kūlės, steboklingās šaltėnės, pasakuoms aplė laumės ėr nalabūsūs... Pana Liodvėka šėrdie jota, kāp tvėrtā anėi ir prisėrėšėn pri tūm vėitu, kor gėmė, auga ėr daug kas vėsa sava omžio nogīvena. Kāp anėms ėr napakīrst tēi patis vaizdā, tuos patės vėitas, tēi patis ožsėjiemā? Juk puonātė Tarvīdātė nier bovėn ni Mintaujuo, ni Klaipieduo, našnekont jau aplė Vėlnio. Bet Liodvėka, klausīdamuos jaunuosės Matil-das, naėšgėrda, kad ana diel tuo sielvartautom. Kad pri tuokė padiejėma priprastomi, matīt, rėk gīventė ėlgā vėinuo vėituo, nasokont galvuos diel pasaulė, katruo to nesi matės. Pagalvuojosi aplė savi, Liodvėka toriejė pripažintė, kad ana jau ir pagadinta. Ana truoška tuo namatīta pasaulė. Tik bieda, kad tēn papoulosi, pasėjota svetėma, narėkalinga, tik pajo-ukuos verta... Līgindama sava gīvenėma so kėtūm žmuoniūm skrumno būvio, peikė savi: kuo bieda-vuojīs, kad Salontūs pakīriejė, kad tēn ir liūdėnė ėr prastā? Ar ne pati kalta, kad žmuoniūm naėiškā, namuoki so anās draugautė, naapveizi artėi esontīū poikiūm, vėsėms žėnuomu vėituo?

Keliuonė žėimėško kelio atviesėna ikaitosė pa-nuos galva, sluopėna ėr sklaidė ožplūdės sunkės mėslės ėr bjaurė nuotaika. Atsėmindama nesėnė matītus vaizdus puona Kajetuona dvarė, daug kou jau galiejė vertintė ramiau. No, kad ėr ton sava ėš-

tarmė pri stala. Dabar pamėslėjos, anā nabatruodė, kad būtom šnekiejosi navikosė ar ne vėituo. Juk ne tas šnekiejėms anā ūpa pagadėna. Vėskon sojaukė puona Kajetuona elgesīs. Pabėngosi sava kalba pa-matė, kad gaspaduorios, sojiemės par dėlbi anuos kairė ronka, kel aukštīn. Ėr, tik pajotosi oustu dī-goma ont pėrštu, sosėvuokė, kad ons bočioun anus. Pana sogniaužė pėrštus ėr vuos sosėlaikė so pėkto-mo napliešosi ronkas ėš vīrėškas letėnas. „Tuo tik ėr batrūka!“ – pamėslėjė, grėtā siesdamuos. Kuoks nalabāsis moni pakosiejė stuotėis? Juk galiejau sie-dietė kap siediejosi. Paveiziejė skersuoms i bruoli. Tas švīpsuojė, nuosi pakielės, ėr laikies sava krieslė ligo idėigts. Tiktā tumet, ka ožstalie vėsė šėik tėik aprėma, Levuons atsėstuojojė ėr paaiškėna, kad anuo sesė ir tiki ėr skrumni asaba ėr tuoki vėsūm pagarba anā tėkriausė ruoduos napelnīta. Bet ons džiaugas, kad sesė pati pasakė žuodi, kėta garbėms svetems, kas ruoda, kad vėišnagė šiūs nomūs anā ir maluoni.

Ton vėskon prisėmindama pana Liodvėka jou-kies ėš sava pasiotėma ėr miegėna soprastė, diel kuo tas vėskas tēp sojaukė anuos dūšė. Juk daugībie ba-liu ėr soejėmu, katrūs anā prisiėjė būtė, vėsuokiūm kalbūm ėr nosėšnekiejėmu bova gėrdiejosi tėik ėr tėik, ronkas – ėr ne tik ronkas – bučiuojėntiu vīru tēp pat natrūka. Bet tēn ana lioub stebietė tas ko-medėjės ėš šuona, kartās joukdamuos, kartās pėk-tindamuos. Matā, kāp nagal ėš žmuoniūm čīdītėis. Dabar pati tuokemė padiejėmė atsėdūrė! Vėskas dā būtom posė bieduos, alė tēi Kajetuona dorou oustā... Liodvėka atsėdoksiejė ėš gėlomuos.

Juk ne tuokė artoma ana truoška. Atrėmtė gal-va i patėkema vīrėška pieti, stuovint prisėglaustė... Ėr jostė, kad tor apsauga vėsūs gīvenėma vargūs... Ėr žėnuotė, kad nier vėina, kad nikumet nabūs pa-lėkta, apgauta... Tuo dabar nier. Rasiet, nikumet ė nabus. Bet kas gal anā oždraustė aplė ton svajuotė? Tad ar bova verta trėnktėis i Laumius? Mosiet, verta... Vėn diel tuo, kad pajostomi, kuokėi milė ėr brongė ir gimtėijė nomā. Šėtā parvažious i sava kėi-ma, ieis i sava truoba, iprastā kvepontė, šėlta, tikė. Rītuo atsėkielosi par parka žingsniuos i bažninčė, rasiet pasėšauks puona Jūzopa pasėšnekietė. Parejo-si atsėsies pri klavesina, kad prisėmintom vėina kėta jaunītės meliuodėjė. Ėr tėkrā pasėvaišins tabuokas žiopsnelio, po kam galies paskaitītė kninga ar nau-jėiji kalėnduorio.

Bjauros tingolis par vėsa dėina naapalėda paunos Liodvėkas. Apšėlosi po keliuonės eš Laumiū, mėiguojė lig pat pėitu, bet ėr tam atėjos napaslinka keltėis. Varties, roužavuos po patėlās, pakol Magdelė atėjė paklaustė, rasiet maluoniuojė panelė prisakīs pėitus atneštė i luova. Matā pri stala nieks naatės, diel tuo, kad vīrā parsėrada nomėi nasenė, ėr puons Levuons nojė ėlsietėis. Liodvėka nikuokiuos okatas valgītė natoriejė. Tad paprašė tik arbetas. Nutarė dar nasėkeltė, bet patīsuotė luovuo ėr apmėslītė, kas bova vakar ėr kas gal būtė rītuo.

So bruolio sosėtėka tik ontra dėina pri pėitu stala. Levuons bova linksmos ėr šnekos. Nožvelgės apseniaukosė seseri, pasėtėrava aplė anuos svėkata.

– Diekou, bruoli, eso svėka, atsėėlsiejosi, nieks naskaud. Džiaugous laimingā nomėi sogrīžosi ėr sava kertiuo atsėradosi. Mėslėjo, kad nabnuorietiuo niekor eš nomūm važiuotė, bėnt jau artėmiausio laiko.

– Eso prižadiejės puonou Kajetuonou perdoutė tau labūm dėinūm ėr padiekavuonė, kad apselonkė Laumies, – vedė tuoliau ruoda Levuons, ligo namatīdams sorūgosė sesės veida. – Žėnuomās, puons Kajetuons apgailestava, kad tēp onkstėi ešvažiavā. Sakė ligo pasėjotės kalts, kad panelė tēp novarga, diel tuo prašous atleidėma ėr pasakė, kad nuorietom po Kaliedu atvažiuotė i Salontus mūsa aplonkītė, žėnuomās, je panelė Liodvėkā būs priijimtėms tuoks anuo pageidavėms.

Liodvėka siediejė, akis nonierosi, ėr tiliejė.

– No kuo to tuoki rimta, sesė, kuo nalinksma? – naatstuoje bruolis. – Žėnuok, kad tava apselonkīms puona Tārvīda dvarė vėsėms bova dėdėlis īvikis. Namažā gerūm žuodiu ešgėrdau eš puoniūm Izabelės ėr Stanislavas. Vīrėškuojė posė bova sožavieta tava apsėejėmo ėr eštarmė pri stala.

Liodvėka parauduonava ėr dvejuodama paveiziejė i bruoli – ar tik ons načidėjės eš anuos? Tas ligo anuos mėslės skaitė:

– Tau ruoduos, kad aš prasėmanau ar narimtā šneko. Ne, sesė, sakau teisībė. Vuo ruoda eš tuo īvikė torietom būtė tuoki: ožteks tau par dėinūm dėinas kiūtuotė sava pakajou. Rėk keistė gīvenėma, tonkiau žmuonėms pasėruodītė. Po Naujūm metu puoni Navidanskienė sava dvarė kel balio. Esau ožkvėistė ėr vedo abodo. Aš prižadiejau, kad būšiau, je tik naatsėtėks kas nuors nanumatīta.

Lėkosi vėina Liodvėka šėrdie gailiejuos, kad napaklausė bruolė, kas dā būs tamė baliou. Vėsa lėkosė dėinuos dali ana prasiediejė buobotės krieslė, spuoksuodama pro longa ėr apmėslīdama bruolė parvežtas naujīnas. „Rėk keistė gīvenėma“. Kāp keistė? Kon bruolis toriejė galvuo tēp šnekiedams? Ar ešėigas ė žmuonis? Ar sava nuora soėiškuotė anā jaunėki? Ar anon patė paakintė, kad sosėrastom sau kuoki nuors ožsėjiemėma? Bet kuoki? Kou ožsėjem anuos metu panas, dā natorėntės vīru?

Gīvendama Salontūs, kor par paskotėnius dvejus metus beveik nieks svetėms napasėruodė, ana mažne nieka nažėnuojė aplė sava vėinmetės. Ėr aplė sesėrūm gīvenėma – tēp pat. Kas diel tuo bova kalts? Liodvėka toriejė pripažintė, kad ėr ana pati īr namažā kalta diel sava vėinatvės. Juk galiejė parašītė, aplonkītė ar par bruoli daugiau sožėnuotė, kāp kluostuos artėmiausiu gėmėniūm gīvenėmā. Alė nē. Tik topiejė Salontūs nu vėsūm ožsėsklėndosi ė vėsa svieta kaltindama diel sava vėinatvės. Pamėslėjos, so kou daugiausė norietom sosėtėktė, šėrdės linka i Teoduora. Šėp a tēp versī, vīresniuoji sesou anā bova artėmiausė.

Rėktom so anou sosėtėktė. Kažėn, ar ana tonkė apselonka Šateikiūs? Po babunelės laiduotoviu bova sosėtėkosės tik par atmėnėmus, praėjos ketoriuoms nadieliems po pakasinu. Sakė, kad vasara kažkėik pabūs vīrā dvarė. Rasiet ėr bova, bet Salontūs naapselonkė. Pati Liodvėka sosėtėkėma naėiškuojė, tad īr pati kalta. Juk pavīdiejė seserė, kad ta žanuota, kad vākus augėn, kad gal ešvažiuotė i svieta, keliautė i tuolėmus miestus, priijimtė sava nomūs svetius. Juk anā nareikiejė slaugītė sergontės buobotės, kuožna dėina bėjuotė, kad ana gal mėtė ėr tou patio lauktė tuo smertė...

Rasi pėrma karta pana Liodvėka pamiegėna pamatītė savi eš šalėis. Ar so tuokė sosėraukosė, pėkto, pavīdė asabo, kuoki ana īr eš tėkrūju, kam nuors galiejė keltė nuors šėrdingā pasėšnekietė?

Bet juk gražė ana rokavuos so puono Jūzopo ėr so Tārvīdo. No, ėr so bruolio kartās, nuors anuo kalbas Liodvėkā ne vėsūmet lioub patėktė. Rėk, tėkrā ka rėk sosėtėktė so Teoduoro. Eškluotė anā vėsas sava abėjuonės, paprašītė patarėmu. Vuo pėrmausė ešsėklusėnietė, kāp sesou gīven, juk šėndėina nieka aplė anuos džiaugsmus ar rūpesnius nažėna. Nuta-

(Nukelta i 38 p.)

rē prašītē bruolē, kad pakvēistom Teoduora apselonkītē Salontūs. Ē, tamē pakajou, kor prabiega anēdviems onkstīvuoji jaunīstē, gālietom sostiētē ēr šērdingā pasēšnekietē.

Liodvēkas prašīms bruolē ni kēik nanostebēna. Ons prižadiejē rītuojaus dēina i Šateikius pasiūstē žmuogo so laiško. Esous gērdiejēs būk tā sesou Kalieduoms žadiejosi parvažioutē i vīrā tievuonējē. Žmuogos laiška palēks ēr paprašīs ekonuoma doutē žēnē, ka tik puoni tēn pasēruodīs.

Žēnē atējē ontruo advēnta nadieliuo. Puoni Pliuoterienē pageidava, kad bruolis so sesērē anon aplonkītom Šateikiūs.

Grapa Pliuoterē tievuonējē nabova dēdlē prašmatni. Medēnis paluocius so platio priebotio, nu katruo i abodo šuonus notīsēn bodinka sparnā, kuožnos a tik ne so aštounēs longās. Ižēngos i ērdvē premēnē, Liodvēka apgaubē jauki šēloma, persēsmelkosi nu sena pažinstama kvapa. Liuokajos, padiejēs atvīkosēisēms nosēvēlktē vēršotēnīus drabužius, abodo svetio nuvedē i kombari, kor anūm laukē Teoduora.

Kumet sesou pakēla nu kriesla anūm pasētēktē, Liodvēka soprata, diel kuo ana nanuoriejē apselonkītē Salontūs. Duorisē laukies. Platos drabužis jau nabgaliejē noslieptē anuos padiejēma – bova matītē, kad dēinūm gals nabtuolēj. Rasiet diel tuo atradēma, vuo rasiet diel ēlga nasēmatīma Liodvēkas šērdi ožplūda tuoks griaudolīs, kad akis pasriova ašaruoms. Žuodē natardama, atsargē ēr meilē glaudē seseri, bočiuodama i abodo žondo.

Levuons bova šnekiesnis:

– Svēka būk, sesērelē, džiaugamies tamista matīdamē. Napīk, kad ožgriovuov ont galvuos, bet juk nažēnuojuov. Sveikēnau ēš vēsuos šērdēis, tēkau, kad ēšētēs būs laiminga, vuo mūsa šiuogeris puons Karuolis apduovēnuots dā vēino grapātio.

Teoduora šipteliejē:

– No, bruolieli, to nikēik napasēkeitē, nikāp nagali sorimtiētē. Bet prašoum siētēis ēr papasakuotē, kāp gīvenat.

– Diekou, vertamies kap vēsumet. Dēdēliūm pasēkeitēmu mūsa gīvenēmē nier. Bēnt jau pakuol kas, – pridūrē, žvēlgteliejēs i tīkē siedontē sesēri. – Tavi pamatītē dēdlē nuoriejē Liodvēka. Mēslējo, kad

ana ēr ēškluos, kuokēi rūpesnē spaud šērdi.

Liodvēka pīkteliejē ont bruolē, bet notīlijē.

– Leo, ar tau naatruoda, kad muotrēškas tor sava rūpesniu; vīrā juk tēp pat tou, kas ī tik anēms svarbo, aptar vēinē. Tamsta aiškēnā, kad mon reikiēs keistē sava gīvenēma būda. Tad nuorio pasētartē so sesē, kāp ton geriau padarītē.

Liuokajos tou tarpo pranešē, kad stals padēngtas, ēr Teoduora vēsus pakvēitē i valguomouji. Par pēitus sotarē, kad Liodvēka puora dēinūm pavēišīes Šateikiūs.

Trējūm žvakiu lēipsnelēs plastiejē vērš stala, apdēngta nerto serveto. Teoduora siediejē pri klavesina, laibās pērštās gruodama liūdnuos akordus. Mozēka sklaidies pu pakajo, pripēldīdama vēsas kertēs skombontēs gīvībēs, vuo Liodvēkas šērdi griaudē ēlgesē, katros nešē mergēs mintis i tuolēmus laikus Salontūm dvarē, kumet tēn vērē gīvenēms.

Bēngosi skombintē Teoduora nolēda ronkas i skreita ēr pasēsoka i seseri. Liodvēka pagalvuojē, kad rēktom anā kon nuors moluonē pasakītē, bet sovēsam nanuoriejē šnekietēis – žuodē būtom soardēn ton nanosakuoma sesēs pakajaus geroma.

Anā dingteliejē mintēs pakēltē nu kriesla, priētē pri Duorisēs, apkabintē ēr tēp padiekavuotē ož šērdinga prijiēmēma, ož ton švēisē valonda, patērta šalta žēimuos vakara, bet nasērīža tuokem žingsniu. Matē, kad sesou īr ožsgalvuojosi, liūdna, ligo kažkas anā gōlietom ont šērdēis. Līstē i kēta žmuogas dūšē Liodvēka namuokiejē. Ēr pati naapsēkēntē, je kas nuors so anou tēp darē. Bet juk atvažiava pas seseri so sava klausēmās ēr abējuoniems, reikiēs kumet nuors vēs tēik anas pasakītē. Tik nu kuo pradiētē?

Pradiējē Teoduora.

– Kap gerā, Liu, kad atvažiavā ēr kad paselēkā pavēišietē. Nuors aš nabėjau būtē vēina, bet vēs tēik maluono jaustē šalēp artēma žmuogo. Ēr dā tuokē sopratinga mozēkas klausītuojē.

Liodvēka pasējota tēp, ligo anuos šērdie kuoki ožtvanka būtom sogriovosi.

Pasēpilē žuodē, katrūm nareikiejē ēiškuotē, apmēslītē, sotorietē.

– Ak, Duorisē, mona geruojē sesērelē, kuokē švēisē valonda to mon paduovēnuojē. Gīvenēmē nabovau gērdiejosi tēp skombontiuos mozēkas. Na-

ėšmanau, kas če diejuos so monėm, kor ana muni našė – ar atgal i jaunas dėinas, kumet abėdvė posmergės bovuov, ar i ateiti, katruos nagal ni pruo-to parmanītė, bet lauko kažkuokiūm švėisiūm parmainu ėr ligo junto anas. Aš tėik daug nuorio tavės paklaustė. Bet pėrmiau nuorio tau ėšpažintė vėina grieka, katron senė ont šėrdėis našiuojo ėr nagalio anuo nikāp atsėkratītė: vėsa gīvenėma tau vėskuo pavīdiejau: tava dailoma, lėpšnoma, gīvo-ma, žmuoniūm prielonkoma, tava vīra, vākūm ėr galėmībės keliautė, būtė terp žmuoniūm, links-mintėis. Vuo šin vakara, klausīdamuos mozėkas, pamėslėjau, kad rasiet ba rėkala. Mon pasėruodė, kad ėr to tori sava rūpesnius, katrėi ož monūsius rasiet daug dėdlesnė. Bet je apsėrinko, duovėnuok. Ėr ton duovėnuok, kad drinsau spieliuotė.

Teoduora sunkė pakėla nu sava kriesla ėr priėjo-si apkabėna sava seseri.

– Akšėn, sieskiavuos abėdvė ont kanapkelės ėr pasėšnekiekiav aplė vėskon atvėrā, kāp kažkumet senė senė. Ar baatmini?

Liodvėka pamiegėna, bet ne kažėn kon bapri-simėnė. Ruoduos, kad pasakuojė sesou, kāp aptėka buobotės stalčiou tabuokerka. Rasiet ton, kāp skar-žėjė (iskundė) bruoli Stanislouva, kā anou pamatė bučiuojint ėr glaustont pakajava Uonelė. Ruoduos, goudies, kad Levuons sokarpė anuos margouji kaspėna. Bet če bova tuokėi niekā.

– Žėnā, Duorisė, aš dėdlė mažā kou baatmėno.

– Tėp ėr tor būtė, juk šnekietė daugiausė liou-bo aš. Vuo to tik klausės, kartās joukdamuos, kar-tās dīvidamuos. Žėnau, kad nu mažėns bovau ple-pi, matīt, tuoki mona prigimtės. Dabar supronto, kāp lioubo ėškoltė tau galva bepasakuodama aplė balius, pažintis so kavalierės, keliuonės ar sosėtėkė-mus so sava būsėmo viro. Ak, aplė savi pasakuotė mon nikumet nalioub pakīrietė. Dabar sopronto, kāp kartās tavi skaudėnau, ėr apgailestaujo diel tuo. Liodvėka pagluostė sesers plaštaka.

– Aš napīksto, Duorisė, dabar tėkrā diel tuo šėrdie nieks nabkėrb, tik pasėjouktė ėš tuo galiau. Bet šin vakara to tėp pat gausi pasėpasakuotė aplė savi. Mon tėkrā ka napakīries klausītėis. Juk jau kelė metā to esi grapienė. Mėslėjo, kad tuokiūm asabu gīvenėms nabūn tošs ar pėlks.

– Tėp, Liu, to teisībė sakā. Grapieniu gīvenėms ėr pėlns ėr margs. Tik ta pėlnībė ne vėsumet džiogėn.

Liodvėka nožvelgė seseri stebiedamuos. Ont lūpu kėrbiejė klausėms: „Sesė, ar tamsta esi laimin-ga?“ Bet sosėtoriejė ėr paklausė kėtkuo:

– Nuorio paklaustė, diel kuo tamsta dabar, tuo-kemė padiejėmė, esi Šateikiūs vėina?

– Diel tuo nasielvartauk. Če aš atvažiavau sava valė, nieks monės navarė. Puons, mona vīrs, dabar ėr dėdlė ožsėjiemės tarnības rėkalās. Metu pabonga, iždėninkou rėk daug važenietė pu pavietus, tėkrintė pavaldėnius ėr patem atsėskaitītė. Kalieduoms ons atkeliaus i Šateikius so vākās ėr polko dvariunioniu. Aš neso vėina. So monėm atvažiava daktars, mona mīlėmas tarnaitės. Vākūtelė atėjėms mon jau nabier naujīna, jau ketvėrta laukous.

– Ketvėrta? – nosėstebiejė Liodvėka. – Juk to do vākus tetori.

– Tėp. Torio do augontius. Tretiesis nomėrė ni ožgimtė naspiejės. Tas ėvikis bova mona skaudiausias pargīvenėms.

– Tad ar to nabėjė, kad tėp viel gal atsėtėktė?

– Naatsėtėks. Diel tuo aš če ėr eso. Ramībė ėr valiūo.

Teoduora papiemė sesers plaštaka ėr oždiejė onou ont papėlniejosė sava lėimėns.

– Junti, kāp balduos? Vadėnas, ėr givs ėr tvėrts. Aš eso švėntā isėtėkėnosi, kad ons i šin pasauli atės laimingā.

Liodvėka pu delno jota minkštus dunksteliėjė-mus. Tas puojūtis bova tuoks napaprasts, ligo kuoks stebūklos.

– Ar tau naskaud? Ar navargėn?

– Ne, tas mon teik tik džiaugsma. Žėnau, kad ėr gīvs.

– Vuo kas atsėtėka, kad tas tretiesis naatėjė? – tikė paklausė Liodvėka, bet grėtā pridūrė: – Je tau tas sukel skausma, gali mon napasakuotė. Duovė-nuok ož tuoki žingėidoma.

– Narėk parsėpršėnietė, juk aš pati ton kalba ožvediau. Sakiau, Liu, kad mon tink aplė savi pasa-kuotė. Dabar, ka torio tuokė patėkėma klausituojė, tas mona nuors dā dėdliėsnis. Gerā, kad to šin vaka-ra pasėtaikė, torio kam dūšė ėšlėitė.

Duorisės balsė Liodvėka taries gėrdonti ašaru gaidelės. Ta kuokė mėnota patiliejė ėr ramė kalbie-jė tuoliau.

– Tėkriausė žėnā, kad ne vėsas mūsa luoma pa-
(Nukelta j 40 p.)

nelės žanėjės eš meilės. Aš bovau vėina eš tūm bal-tūm varnu, katruos būn isėmīliejosės sava būsėmus virus ēr isivaizdou bėndra gīvenėma dvėjau, ligo pasakuo: „gīvena ēlgā ēr laimingā“. Po veselės aš greitā sopratau, kad sava vīrā sovėsam napažinsto. Nieks jaunuoms panuoms naaiškėn aplė vīru prigimti. Napažėnau ēr tuo gīvenėma, katramė toriesio būtė vėsa omžio, nažėnuojau ēr bendravėma pluonībiu, sava prievuoliu, veidmainītės, i katron sviets ī lig ausūm iklimpės. Namažā laika toriejė praētė, kol parpratau – vīrs torietom būtė ne tik milėms, bet ēr gerbams. Vuo je nier ož kon gerbtė?

– Natrokau pajostė, – atsėdoksiejosi ēr patīliejosi tuoliau kalbiejė sesou, – kad aš neso anam mie-liausė, gražiausė ē brongiausė. Eso tik muotrėška, katruos rėk šalėp savės i svieta ēnont, katra tor anam vākus gimditė, anuo nomus laikītė, svetius prijimtė ēr ožimtė. Tuo vėskuo aš ešmuokau, tik naėšmuokau sosėtaikītė so tou, kas natroka ešlītė i dėinuos švėisa. Puons, mona vīrs, nabova mon eštėkems.

Liodvėka klausies apstolbosi: kuo kuo, bet tuo nasėtėkiejė ešgėrstė eš Teoduoras. Siediejė sostingosi, bėjuodama anuos kalba partrauktė, vuo sesou pasakuojė tuoliau.

– Reikiejė tik indiemiau pasėžvalgītė aplinkou, kad soprastomi, ka daug aukštūmenės puorū gīven tēp pat. Aš dā nabovau ont tėik pruotinga. Tad ešdrinsau anam papriekaištautė. Tēp pasėelgdama padariau dėdliausė klaida. Ešgėrdau ton vakara, kuo nagėrdiejosi. Bet tau tūm žuodiu nakartuosio, par daug skaudė anėi bova. Ešr tebie.

Bieda bova ta, kad aš tou laiko vaikelė laukiaus. Tuokemė padiejėmė ešgėrstė, kad meilės nier, kad anuos rasiets ni nabova, mosiet, par daug sunkos smūgis jaunā, patėklė muotrėškā, kuoki aš tumet bovau. Vėsas sava mintis ēr pajiegas sokaupiau savie, kad nožodītuo meilė sava vīrou. Bet tuoks mona nosėteikėms žodė ēr dā nagėmosi vaikieli. Ons gėmė nalaiko, nagīvs. Ešr pati vuos vuos ešsėkapstiau. Gal puonou mona vīrou tas bova pamuoka. Atsėprašėniejė, rūpėnuos, daktarams piningūm naskundė, lonkė muni mažne kuožna dėina. Rasiets ē priš žmuonis jauties napatuogė, rasiets pražovosė sūnelė gailiejuos, rasiets eš tėkrūju sava kaltė pripažėna. Ak, tas jau nabie svarbo.

Vuo aš palengvė kieliaus eš lėguos. Daugiau galvuojau aplė givūsiaus vākus – kāp anėms rėktom augtė

ba muotinas. Anėi natoriejė tuokiuos babusės kap mūsuoji. Je monės nablėks, kas anus milės ēr prigliuobs? Ta mintės bova ligo eštėista ronka skėistontem. Pakėlau ont kuoju ēr apsėramėnau. So vīro šnekiejau viežlibā, kap so svetėmo žmuogo. Pati dīvuojaus, kad galio, ligo sava vėdou būtuo nu kažkuo ešsėvadavosi. So laiko atėjė sopratėms, kad ešsėvadavau nu sava naivuos ēr eš dalėis savanaudėškas meilės. Stebiedama aplinkėnius sopratau, kad sviets daug šeimū tēp gīven. Tonkė pasėtaika, kad ēr puonės sosėėiška sau vīru, katrėi anuoms paivairėn gīvenėma.

– Bet kāp to viel... – rižuos ožklaustė Liodvėka, bet naėštarė lig gala.

– Kap aš viel vāka laukous? – šipteliejė sesou. – Nagalvuok aplė muni bluogā, Liu. Tas vaikielis īr grapa. Aš galiejau ožsluopintė sava meilė, bet nieks monės naatleida nu žmuonuos pareigūm. Sakiau, kad puons, mona vīrs, prašė atleidėma. Ruoduos, kad eso anam duovėnuojosi. Kėtėp sakont, dabar mon tas pats, kou ons ožsėjem, kumet neso šalėp. Matau, kad tēi dalika tavi stebėn. Patėkiek, kad daugelis puorū tik tēp ēr tegal eštvertė vėins šalėp ontra. Vuo kėik svieta muotrėšku pragīven sava omžio, tēp ēr napažėnosės ešsvajuotuosės meilės.

– Tad a galietomi atsakītė, ar esi laiminga?

– Sesė, – viel apkabėna anon Teoduora, – tik naožsėmanik monės gailietėis. Aš tėkrā nasėjauto nalaiminga. Torio vākus, torio nomus, eso svėka, ap-rūpinta, dūšiuo laisva. Sogalvuojau atvažioutė i Šateikius – atvažiavau. Diel tuo, kad nuorio paėsiets nu svieta so anuo veidmainīstieims, apkalbuoms ēr toštībė. Atsėvežiau kningu, natūm. Padedo gaspadėnautė akmistrėnė Ontuosė. So dvara mergėkiems taisau kraitieli sava būsėmam vākūtelio. Nuorietiuo solauktė mergelės, bet būs gerā, kas bebūtom, kad tik svėks ožgimtom. Tad kuo mon batrūkst lig pėl-nuos laimės? Juk ēr ton meilė, aplė katrou pasakuos prisėskaitiem, eso patīrosi, kas ne vėsuoms pavikst.

Teoduora pakėla ēr viel atsėsieda pri klavesina. Eš pu liaunūm pėrstu pasėpilė linksma šuokė meliuodėjė. Bet po mėnotas i anon pradiejė bėrtė liūdne akordā, paskiau pavėinė garsā, tikė, skaudė, ligo ašaras.

Rītuojaus dėina Liodvėka, gorkšnuodama so Tuoduora arbets, apsakėniejė gīvenėma Salontūs. Aplė vėskon šnekiejė ligo pasėjoukdama eš savės;

juk anuos dėinas  r not k m  ses r  gal atruod t  sov sam nainduom . Nanosliep  itar ma, kad bruolis  i ska an  jaun k . Apsak  sos t k mus so puono Tarv do Salont s  r Laumies.  skluoj  kuo smolkiaus  apl  sava nakt n  keliuon   s Laumi   r sava mintis apl  sot ktus  muonis, apl  Levuona  r savi pat . Duoris  klausies  v psuodama, kart s kuo nuors paklausdama, kart s nos joukdama. Bet Liov kas tas na eid . Ana jauties linksma, ont  erd is bova lengv , ligo b tom apvaliosi anon nu nar kalin‐ga  lam ta. Ton ses r   r pasak .

Teodora sorimtiej .

– Nasak k t p, Liu. V sks, kon  muogos pamata,  s gerst, pajunt, kaupas anuo galvuo  r  erdie kap o zg ivents torts. Tas mumis dara pruotingesn s. K ik sopratau, nad d l  tatruok ti patapt  puoni Tarv dien ?

– Teising  soprata, ses , – nos jouk  Liodv ka, – sov sam tuo natruok sto. Gal  r bruolis rimt  apl  tou nam sl j, gal  r puons Kajetuons tuo nas t k.  e gal tik to t  mona itar niej m , tad niekam napasakuok. A  sav s nik p namatau so puono Tarv do kap so sava v ro. Tuoki mint s mon  r atgrasi. Tad ar  r kuo va iout  i puoniuos Navidanskien s balio, kor viel sos t ksio tou  muogo?

–  r  imt  i muoni , k p muotr skas gal v rams paruod t  sava puo i ri i anus,  enuom s nao gaudamas, naiskaudindamas. Tau an m, mat t, d  naprir ks. Bet je tonkiau pab ndrausi so  monim‐  muoksi.  enuom s, jego tuo prir ks.

Liodv ka nol da galva.

– To teis b  sak . Mon tuo nabiprir ks. Kas bepastebies mona om iaus pana terp jaun m   sv k m?

– Duov nuok, Liu, a  mosiet nos s nekiejau, sos zgr ba Teoduora. – Bet apsvartikem tava gal m b s  alto pruoto. P rmiaus , r k  smest   s galvuos minti, kad esi luozuorios. Je pati apl  ton o m r i,  r k t ms tas nar pies. Ontros dal ks: aps prask so teis b , kad jaun  kavalier  tava palonkoma vargo ar s iks. Tau, seserel , r ks pas zvalg t  i augesnius o  savi. Nao m r k t p pat, kad aplinkou besisokou na l   r senvaik  mat s aplink tava galva vain ka  s dv j m brong m dal ku – Gorski  k lmies  r nam nka krait . Tad kelk galva, Liu. To gali patapt  geid ziamiaus  nuotako  emaitiu kon gaik st juo.

Liodv ka klausies Teoduoras  uodiu vuos ne pras  iuojosi. Tuokiuos pl kuos teis b s an  i akis

d  nieks nabova pasak s. Paskot n  Duoris s  uod  ab dv m sokiel  skani jouka.

– Bet a  nuorietiuo, – po nakoriuo laika rimt  pratar  Teoduora, – a  nuorietiuo  al p tav s mat t  pruotinga  r duora  muogo. Ons gal nab t  jauns  r  s vaizdos, ons gal nab t  d dl  baguots. Bet ons tor b t   st k ms, st pros sava v dou, verts  muoni m  r tava pagarbuos. Pri zado, kad, viel sogr zosi i svieta, pas zvalg sio.

Je rasio, t kr  sotais sio jodom sos t k ma. Aple ton dabar, laika toriedama,  r pasvajuok.

T p  nekiejuos seseris, apveiziedamas  ateikiu paluocio, vart damas Teoduoras ronkdarbius, sklaid damas spintuos apdarus, vart damas kningas  r natas.

–  en , ka atva ziuos Levuons, a  paakinsio anon sos r pint  tava pas veit s  r tualet s. Mat ,  muonis panas p rmiaus  vert n pagal apdara. No, pruota pati toriesi sobron dint . Skaitik, kon notverdama  r diekis i galva, is klausik i muok tu  muoni  kalbas. Ar d  nesi u m r sosi pronc z sk ? Pris mink tou kalba vart dama pranc z skas kningas; dousio kel s pars ve t  nom i. Pliuotk nink  patapt  vargo ar sugebietomi. Ta  da tau nagr s, juk v sumet muokiej  pat liet . Pat kiek, ta muotr skas sav b   r d dl  vertinga, – muok  Duoris .

– A  eso nostebinta tava moz k n s gebiej m s, – pag r  seseri Liodv ka. – Kumet  r k p to  smuok ? Ats m no, tau moz kas pamuokas d  vaik stie lengv  sekies. Bet skombint  t p, k p vakar, tegal tik tal ntings moz konts.

– Mosiet a   r eso tal ntinga, – nos jouk  Teoduora. – Moz ka mon v sumet pat ka –  r klaus t is,  r muok t is. Ton natroka pastebiet  aplink n . Tad po tuo, ka graps  ved  muni i svieta, bovau pripa zinta kap moz kont . Kad pateisintiuo ton varda, papra iau v r  pasomdit  mon gera muok tuoji,  s katruo d dl  daug kuo  smuokau. Tas g ven m  mon daug kartu pravert . Moz ka padiej   r  s g t ,  r gr tiau o m r st  li dnus dal kus.

– K p gaila, kad a  kuo nuors dar t  ger  t p  r na smuokau, – pasak  Liodv ka.

– Diel kuo nieka? To poik  juod nieji,  uoki. Ats m ni, k p tavi lioub auk tint  mamzel  Salont s? M sl jo, kad tuo nao m r  . Bet muok t is nikumet nier par viel . Puoniuos Izabel s baliou pas st nk paruod t , kon gali. M sl jo, kad

(Nukelta i 42 p.)

kavaleriu šuokiūs panelē Gorskītē napritrūks.

– Ak, Duorisē, liaukis šaipītēis. Jau darās pa-naši i bruoli.

– Duovēnuok, sesē, mona joukā napēktē. Nuo-rio, kad to ēšmuoktomi daugiau pasētēkietē savēm. Išmesk ēš galvuos abejuonēs. Je patēksi pati sau, pa-tēksi ēr kētēms.

Natroka prabiegtē tarpušvēntis, ēr šētā pana Liodvēka, atsēdūrosi puoniuos Izabelēs baliou, sied ožstalie šalēp naujē pažinstama – dvara savēninkēs posbruolē puona Straševičē Sēlvestra ēš Opītēs pa-vieta. Stals bova nokrauts valgēs ē gierēmās. Aplin-kou zojē liuokajē, svetems pateikdamē vēs naujēs patruovas, pēlstīdamē i taurēs brongi vīna, i kupke-lius vēsuokius trunkus (svaigiūsius gierēmus). Paka-jou tvīruojē lengvos šormulīs.

Liodvēka gēlē isēdiejē i galva sesers pamuoki-mus siedietē nieka nasēbaimēnont, namēslējint, kad i tavi kažkas stebeilējēs, nasvarstont – tinki ar natinki aplinkou esontēms, vuo tik patē vēsus ste-bietē, daugiau klausītēis, nego šnekietē ēr, gink Die-vē, nagalvuotē, kad esi prastiausē kompanējuo. Je kam tēp ēr atruoda, tas tau nator rūpietē.

Tad pana žvalgies i žmuonis, sosērinkusius pri stala. Anūm bova vēsuokiūm ēr ēš vēsor, tēp pat ēr gēmēnaitiu pagal Šemetūm ēr Gorskiu lēnējē ēš Beržienū ēr Paventiūm. Na vēsus ana bapažēna, matā dēdlē senē babova sosētēkosi. Puoni Izabelē, nomūm laikītuojē, apsētaisiosi tomsē mielēno ap-daro, apvediuoto sēdabrēnēs nerēnēs pri kakla ēr ronkuoviu galūm, dailē sokeltās švēisēs plaukās, linksmā šnekiejuos so šalēp siedontēs vuožniausēs svetēs ēr vēišniems. Kētuo stala posie, baveik priš pat Liodvēka, siediejē Tarvīds Kajetuons so puo-ni Stanislavo. Pri anuos patiuos šuona bruolis Le-vuons šnekēna Aleksandravičātē Teopilē ēš Gon-dingas, katra bova Gorskems gēmēnie ēr diel tuo pažinstama nu sena.

Kāp gailo, kad nier Duorisēs. Par kelēs dēinas, pralēstas Šateikiūs, Liodvēka pajota, ka tor ne tik seseri, bet ēr šērdinga draugē, katrā galiejē patēkietē vēsas sava paslaptis ar tikē būtē šalēp, juntont abē-posi prilonkoma, skaitont vēina kētuos mintēs.

Rēk pripažintē, kad kelē žanatvēs metā seseri dēdlē pakeitē. Je pērma vakara Liodvēka stebēna ar

šēik tēik žeidē tēisē Duorisēs žuodē aplē žmonis, gīvenēma tvarka, anuos patiuos ispūdus, tā, pabovo-si ēlgiau, so tou apsēprata: juk anuos tuokēs artēmas, kad nier kuo sava mintiūm dongstītē ar notīlietē, kas vēsumet bova svieta žmuoniūm bēndravēma taisīklē. Kam sakītē ton, kuo ēš tēkrūju ni nagal-vuoji – geriau jau patīlietē.

Bet svieta soejēmūs reikiejē šnekietēis. Šētā puons Sēlvestros, katron šin vakara gava i puora, tēraujēs, ar ana īr kumet nuors bovosi Opītē, gal tor tēn pažinstamu. Pana Liodvēka tor švīpsuotēis ēr viežlībā atsakēnietē: ne, tēn nabova, pažinstamu nator. Rasiēt guoduotēms puons Sēlvestros soves anon i pažinti so sava krašta žmuonim, je anūm šin vakara īr terp puoniuos Izabelēs svetiūm. Ana nažē-nuojosi, kad puoni Izabelē Opītē tor gēmēnaitiu. Vuo rasiēt ana īr kēlosi ēš tūm vēitu.

Puons Sēlvestros veiziejē i Lidvēka maluonē, šnekēna tikē, tad pana pasējota vēsā nabluogā, siediedama šalēp tuo skrumnē atruodontē vīrēš-ka. Pastebiejē aplink mielēnas anuo akis sosēme-tosēs rokšlētēs; matīt, ne jaunēklis jau. Rasiēt jau ē plaukā prazēlēn, bet galva pridēngta nadēdēlio pudrouto peroko. Šēs laikās paplētosi tuoki mada terp vīru, ožvēs tūm, katrēi tor valdēška urieda (tarnība). Bet tuo juk napaklausī.

Pana novarē šalēn nagražēs mintis. Rēk džiaug-tēis, kad šalēp īr žmuogos, katros nieka bluoga anā nageid – tas matītē ēš anuo akiūm ēr ēš kalvuos. Švīpsuos anā, paruodīdams svēkus dontis. Ēr, Die-vou diekou, pu dēduoko nuosē oustu nier. Tuos mintis vuos naprivertē Liodvēkas balso nosējouk-tē ēš savēs, bet sospiejē ožgniaužtē tou staigē kēlosi nuora ēr ana mažās gorkšnelēs pradiejē smuokavuo-tē brongvīni, katruo karts nu karta vēs lioub pasiū-luotē puoni Izabelē ar katras nuors ēš svetiūm.

Švēisi sesers nosēteikēma natroka pastebietē ša-lēp siedous Levuons. Ons, matīt, pažēnuojē puona Sēlvestra, tad abodo linksmā karts nu karta lioub parsēmētē žuodēs.

Liodvēka džiaugies, kad tas soejēms īr kor kas maluoniesnis, nekap puona Tarvīda balios. Vo dā dēdlesnē linksmībē prasēdiejē pakēlos nu stala. Dēdliuojie salie pradiejē soskombietē mozēka ēr no-mūm šeimēninkē vēsus pakvēitē tēn. Puonēs ēr pane-lēs sosieda ont pasēinēs ēšrēkioutu krieslu. Liodvēka apsēdžiaugē, pamatiosi toštē vēita šalēp pažinstamas

Teopilės – galies pasėšnekietė so anon. Puons Sėlvestros, pasvadėnės pana, nasėtraukė, laukdams, kumet galies anon pakvėistė būsėmam šuokiou. Tou tarpo vėins ėš svetiūm, matīt, puoniuos Izabelės paprašīts, pradiejė rėkioutė puoras katėljuonou, ėr puons Sėlvestros paprašė Liodvėkas paduovėnuotė anam ton šuoki. Balėka tik linktelietė, ėštėistė ronka ėr atsėstutotė i eilė kap ėr kėtas puoras. Šuokiou rėkiavuos ėr senė, ėr jaunė. Stuojė puoni Izabelė so Liudvėkā namatīto vīro, puons Kajetuons šonkėna sava doktėrelė, Levuons pakvėitė pana Teopilė. Eilie sosėdarė par vėsa salė. Mozėkontā grėižė ont skrėpītiu, pūtė trūbus ėr klernetus, žvongėna cimbuolās, dundėna būgnās, tad mozėka ėšėjė linksma ėr tronki. Liodvėka, vediuojama šuokė figūruos, pasėjota bėnt dešimti metu atjauniejosi, tad plauktė plaukė.

Aplink robranta (apatini sėjona so lankelės) dailė siūbava naujuojė aksuomėnė perlu spalvuos manta (muotrėšku ėškėlmiu drabužis, panašos i apsiausta) ėr rosva damasta sėjons, nierėniūm ronkuogalė gluostė liaunas ronkas, kuojės lengvė kėlnuojė tīma batelius žemās kolniokās. Ak, kāp gerā, kad Teoduora papruotėna bruoli nagailietė ėšlaidu anuos naujem apdarou, tinkamam svietė pagal stuon.

Puons Sėlvestros ba varga vediuojė sava šuokiejė, stebiejuos anuos žingsniu lėngvomo, jodesiūm grakštomo ėr pats sau mėslėjė, kuo ta pana lig šiul ož vīrā naėšėjė, ožsėsiediejė ožkompie, vuo juk baguota, geruos gėmėnies. Paruodik tuokė šuokiejė miestė – kavalieriu naatsėgins.

Tamė baliu Liodvėkā kavalieriu tėkrā ka natrūka. Šonkėna anon ne tik bruolis, puons Kajetuons, bet ėr lig šiul dā namatītė vīrā. Bet daugiausė anā patėka šuoktė so puono Sėlvestro. Puora kartu sostuojėn salės pasėinie atsėpūstė, gīvā šnekiejuos. Liodvėka sožėnuojė, kad puona Sėlvestra bruolis Strašėvičė Jūzops ėr Opītės pavieta pakamuorė, kad ons pats tamė kraštė tor dvara ėr valdėška urieda, kad ėr pažinstams so Tizenhauzo Ontuono, dėdliuojė Lietovuos pramuonėninko, kad ėr daug keliavės ne tik pu Lietovuos ėr Lėnkėjės miestus, bet aplonkės ėr Prūsū konėgaikštėjė, ėr Ringa.

Liodvėka indiemė klausies ėr napabėjuojė pasėgoustė, kad ana, pragīvenosi bene posė žmuogou skėrta omžiaus, tėik mažā kou dar tier matiosi. Puons Sėlvestros ramėna, sakīdams, kad panelė ėr daug metu priš akis ėr kad ton padarītė tėkrā ka dā sospies.

Mozėkontams pavargos, svetė būrelės pabėra pu paluocio. Puoni Izabelė Liodvėka so bruolio pakvėitė i nadėdėlė jaukė svetainė ėšgertė arbetas. Liodvėkā aruodė, kad nomūm laikītuoje tėkrā šėrdingā džiaugas, priijindama sava nomūs Žemaitiu kašteliuona vākus.

Anuos elgesie pana napajota nikuokė apsėmetėma, natėkra nuolonkoma ar padlaižiavėma. Šnekiejuos so vėsās kap līgi so līgės, kas Liodvėkā dėdlė patėka. Tuo draugėjuo bova ėr puons Sėlvestros. Kalba sokuos aplė gīvenėma Opītie, aplė puona Sėlvestra bruolė Jūzopa svėkata ėr rėkalus. Šeimėninkė naklausėniejema paaiškėna Gorskems, kad puonā Sėlvestros ėr Jūzops ėr tėkrė anuos posbruolė. Matā, anuos mamātė Strašėvičātė Elzbieta ėr Strašėvičė Juons, posbruoliu tievs, ėr bovėn bruolis ėr sesou. Tad tonkė nuorietom sosėtėktė so gėmėnaitės, tik ne vėsumet galinti, nes vėins nu kėta gīven tuolėj. Ėš anūm kalbuos pana Liodvėka soprata, kad puons Sėlvestros ėr Izabelė ėr našlė. Muotrėška tėravuos aplė Sėlvestra sūnus, katrėi, matīt, bova geruokā jaunesnė ož paaugosius anuos patiuos vākus.

Besėvaišėnont arbeto puoni Izabelė pakvėitė Levuona ėr Liodvėka lėktė naktė; juk anėi ėr vėinė ėš tuolėmiausiu svetiūm. Kas artiau gīven, ėšsėvažėnies, vuo lėiktontėms vėitas anuos nomūs vėsėms atsėras.

Blīški žėimuos saulė greitā rėitiejė pažemė, vuo dā greitiau liekė dėdliesis Gorskiu važis. Šin karta Liodvėka siediejė važie šalėp bruolė. Levuons matė, kad sesė ėr nosėteikosi gerā, tad šin karta napralėda pruoguos anon paerzintė.

– Matau, seserelė, kad naujiesis kavalierios ma-luoniesnis ož guoduotėna puona Kajetuona.

Liodvėka lėda bruolė žuodius pro ausis ba pėk-toma. Nier kuo pīktė, juk Levuons saka teisibė.

– Ėr sopronto diel kuo, – tuoliau puostingava Lavuons. – Līgėnont tas dvė persunas, puons Strašėvičė tor daug privalomu. Jauniesnis, baguotesnis, tonkiau pasėruoda svietė, tad anuo apsėejėms so žmuonim kor kas priijėmniešnis.

– Ak, liaukis, bruoli, – naėškėntė Liodvėka. – Diel kuo to nuori sogadintė mon dėina? Pats tėmpė i ton baliu, vuo dabar ėškalbėnieji. Ruoduos, šin karta natorietomi diel kuo priekaištautė?

Levuons nožvelgė šalėp siedontė seseri: nu šal-

(Nukelta i 44 p.)

tė iraudėn žondā, tuokiuos pat spalvuos papūstas lūpas, tēsi nuoselė, primerktas akis pu juodās ontakės, ont galvos – sabala keporelė so plunksno pri šuona. „Našpetna ta mona sesė, našpetna“, – rasiet pērma karta pamėslėjė aplė Liodvėka ons kap aplė muotrėška. – „Trisdešim metu vargo ar kas anā dotom. Šėp ar tėp, merga tebie, dā nasovarga vīrou patarnaudama, vākās rūpindamuos. Ėš tėkrūju rėk anā tonkiaiu terp žmuoniūm pabūtė,“ – mėslėjė ons, bet balso tuo napasakė.

– Duovėnuok, Liu. Nanuorio sogadintė tava nosėteikėma. Matau, kad terp žmuoniūm tau bova maluono. Matiau, kad vėsėms so tavėm bėndrautė patėka. Tad pamėslėkiaiu, kor važiousiau kėta karta.

– Aš nuorietiuo aplonkitė Duorisė, sožėnuotė, kāp ana jautas, rasiet jau sosėlaukė.

– Ėr papasakuotė aplė balio, pašnekietė aplė šuokius, vaišės, pariedus, kuožna vėina, tėn bovosi, sotėkta, – miegdžiujė seseri Levuons.

– No, kad ėr tėp, – sopīka Liodvėka. – Kas gal mon ožgintė so seserė šnekietėis aplė kon nuorio? Bet so tavėm nier kuo aiškintėis – esi napataisuoms.

– Gerā, gerā, Liu, napīk. Atsėėlsiesi po keliuonės ėr ož puoruos dėinūm galiesi liektė i Šateikius. Nuors... Gal rėktom atsėklaustė Duorisės?

Žmuogos, kėta dėina pasiūsts i Šateikius so laiškeliu, parnešė palonki atsakīma.

„Atvažiuk, seserelė, pakol aš nasogrivosi. Tėkous, kad rītu dar būsio ont kuoju. Lauko.“

Atsėdūrosi Šateikiūs, pana Liodvėka bova maluonė priijimta, bet ožsėbūtė nažadiejė. Matė, kad sesou dā daugiau apsunkosi, kad nagal ėlgiau ėšsiedietė vėinuo vėituo. Geront arbeta so medauninkās, Teodoras pasėtėrava, kāp Šateikius praėjė švėntės, ar bova atvažiavės puons graps.

– Žėnuomās, bova. Atvažiava so abodom vaiokiās ėr so gero posė šeiminikštiu. Bova rūpestings, kontros ėr maluonos. Priš kelės dėinas vākus išvežė i sava muotinas dvara natuolėj Korša. Pats dar tor rėkalūm Vėlniou, bet po dėinuos kėtuos grīš i Šateikius – nanuor monės palėktė vėinuos. Tou aš eso kontėna. Kāp vėskas besosėkluostītom, gerā šalėp torietė žmuogo, katros bieduo vėsümet atras ėšeiti. Bet aš bieduos nalauko, eso tėkra, kad vėskas praēs laimingā. Vuo dabar to pasakuok, ar linksmos bova puoniuos Navidanskienės balios?

Liodvėka pradiejė pasakuojėma, stėngdamuos

naėšsėpliestė, kad nanovargintom sesers. Apsakė sava naujus drabužius, katrus sosėtaisė tā soeigā, papasakuojė aplė balio, žmuonis, so katrās anamė sosėpažėna ar šnekiejuos.

– Bet daugiausė nuorio padiekavuotė tau, seserelė, kad patarė mon, kāp rėk žmuonies nosėteiktė ėr so žmuonim apsėeitė. Ruoduos, kad mon tas pavīka. Ton vakara bovau užmėršosi sava nagalė. Rasiet apsėrinko, bet atruoda, kad ėr kėtė tuo napastebiejė. Vuo gal muokiejė apsėmestė, bet aš tou narūpėnaus. Nabova svarbo, kuoki aš atruodau kėtūm akies. Prisėšnekiejau ėr prisėšuokau kap nikuomet onkstiau sava gīvenėmė. Ėr nomėi parvažiavau linksma. Dabar mėslėjo, kad nabluogā būtom dā i kuokė nuors draugėjė papoltė.

– Papolsi, Liu, papolsi, ėr dā ne vėina karta. Ėr ėspūdiu prisėsėmsi i valės, no, gal ne vėsومت tuo kiūm maluoniūm, kap šin karta.

Bet ėš onksta nier kuo speliuotė. Žėnā, kumet aš ėšsėrėšio nu sava naštuos ėr pakėlsio ont kuoju, aptarsiau tava rėkalus ėr daugībė kėtū dalīku, katrėi muotrėškuoms rūp. Teisībė, vuos naožmėršau, puons mona vīrs atvežė laiškieli nu mūsa Uonuos – puoniuos Menžinskienės. Praša pasveikintė tavi ėr Levuona. Raša, kad gīven ba biedūm. Ėr aplė Kuotrīna pasakuo. Ta laimingā ontra sūnaus sosėlaukė, diel tuo niekor šėn žėima naėšjodies ėš tuos Godūm žemės. Dīvā, ka pamėslėji, kāp platė ėšsėsklaidė mūsa dėdėlė šėmīna. Nažėnė i kuokė pasvietė to notekiesi...

– Kažin, Duorisė, ar aš ėš vėsa notekiesio.

– Notekiesi, tėkrā ka notekiesi. Atmink mona žuodi, kad ni posės metu napraēs, kāp vina dėina ėisi pri altuoriaus.

Tėp abėdvėm bejoukoujint napajota, kad ka ė vakars jau ėe pat.

– Būk svėka ėr tvėrta, seserelė, tegol Dėivalis laimėn tava dėinas. Atsiūsk ženė aplė dėdliouji pasėkeitėma sava gīvenėmė, – pasakė Liodvėka atsėsveikindama ė pabočiava seseri.

Žėnė i Salontus atėjė po nadielės ėr bova gera: puoni grapienė sosėlaukė svėkuos doktėrelės.

Vėsa žėima Liodvėka so bruolio važėniejė i sveitius – tū ėšėigu bova vuos ne kuožna nadielė: ėe balios, tėn medžiuklė ar šėp kuoks pasėžmuoniejėms

pas gėmėnės ęr paįinstamus. Kveitėmu natrūka, nuors Salontūs anėi patis ni vėina balius nasotaisė. Liodvėkas paįinstamu rats geruokā padėdiejė. Terp anūm bova jaunas puoras ęr Liodvėkas vėinmetės ożsėsie diejosės panas, sobrėndosės žanatvė. Pasėtaikė vėins kėts vīrėšks, pavielavės apsėžanintė arba našlīs, bet Liodvėka nagaliejė pasakītė, kad kas nuors ęš anūm būtom krėtės i šėrdi. Tuoks napasėtaikė, bet diel tuo pana nasoka sau galvuos. Vuo ęr laika tam nabova. Nuoriedama atruodītė ne bluogiau kap kėtas, Liodvėka dėdėlė rūpėnuos sava ęšvaizdo. Mėiguojė kėik nuoriedama, prausė borna vėsuokės vondėnim, kuožna dėina ęjė pasėvākštiuotė i parka, je tik nabova speiga ar pūguos. Vakarās miegėna prisėmintė mozėkas pamuokas, nuors ęš tuo, rėk pripaįžintė, nauduos nadaug tabova. Skaitė proncūzėškas kningas, parsėvežtas nu Duorisės. Vuo ożvės daugiau laika lioub noplauktė besėrūpėnont pašvėtās, katrūm ne tėik daug ęr tatoriejė. Bet verties so tou, kon bova nopėrkės bruolis, kon lioub atrastė omžėnatėlsi babunelės drabužėnie ar kuomuoduos. Matā kuožnuo soeiguo apsėvėlktė ton pati drabuži svieta akėmis veizont bova napaduoro. Tad soka galvas abėdvė so Magdelė, derindamas šamerliokus, palatėnės, palaidėnius, šalikus pri sėjuonu ar mantu, katrūm dabar jau toriejė dvė, bet tatā bova ęškėlmiu drabužis, katron deriejė vėlktėis tik ęnont i balio. Terp kėtūm panūm Liodvėka išsėskirė tou, kad muokiejė pasėrinktė pri sava apdarūm tinkamus papoušalus. Nikumet nalioub apsėkrautė blėzgotės karuolės, sagtiems ar kėtuokės niekniekės. Teisībė pasakios, nadaug anūm ęr tatoriejė, kas dabā anā ęšjė tik i nauda.

Sviets ęš pu lėngvo patiemėjė, kad kašteliuonātė Gorskātė Liodvėka ir ęšnaši, bet skrumni, rimta panelė, verta pagarbuos ęr pasėtėkiejėma. Kėik tūs komplėmentūs bova apsėmetėma, vuo kėik teisībės, pana Liodvėka nasoka sau galvuos. Ana nastuoruojies būtė vėsūm matuoma ęr pagėrta. Tad, ka pavasari viel sosetėka Teoduora, bova sesers pamaluoninta gerās žuodės aplė sava ęšvaizda ęr apsėjėma.

Žėimā bėngontėis Teoduora ęš Šateikiu ęšvažia-va i Vėlnio. Matā Šateikiu dvarė žadieje vasaruotė puona Karuolė bruolė. Teoduora mėslėjė, kad anā so mažo vāko nabūs ramībės tamė šormolie, nuors mažuojė grapātė, katrā davė Marijės Karuolinas varda, auga kap ont mėiliūm, bova vėsūm milėma,

lepėnama, tame tarpė ę sava tieva – puona grapa.

Seseris sosėtėka gegožės vėdorie Bėrżovienūs, kumet diedėna Juzefa, atvaįiavosi vasarā i ton dvara, sokvėitė vėsus artėmesnius gėmėnės ęr sosiedus i „sezuona atėdarīma“. Žėnuomās, pakvėitėma gava ęr grapā Pliuoterė. Daugiausė diel tuo apsėdžiaugė Teoduora, dėdlė nuoriejosi sosėtėktė seseri Liodvėka ę kėtus salontėškius, katrūm namatė nu žėimuos.

Liodvėka tēp pat laukė tuo sosėtėkėma. Seseris apsėkabėna tėkrā šėrdingā ęr nabnuoriejė skėrtėis ni mėnotā. Diedėna Juzefa, grėta, govi muotrėška, katrā nieks nadavė ni pėnkėsdešimtėis, nuors jau senė bova oż tuos rėbuos, vėišniūm natrokėna.

– Matau, mergelės, kad nuorėtau pasėšnekietė. Ėkėtau i parka, sosėiškuokėtau kuokė ramė vėitelė ęr čiolbiekėtau. Pėitā – ketvėrta valonda. Tam laikou maluoniekėtau pasėruodītė.

Liodvėka matė, kad Teoduora ir atjauniejosi, ęškaistiejosi, gerā nosėtėikosi, laiminga ęr vėskou kontėna. Diel tuo ęr džiaugies, ęr stebiejuos: kas dabar galiptom pasakītė, kad sesės gīvenėmė bova tuokiū baisiū dalīku... Sosėtėkosi Duorisė, Liodvėka klausė pati savės, ar ana gebietom po tuokiūm gīvenėma lūžiu, kuokius patirė Duorisė, vėskon ożmėrstė ont tėik, kad gīvenėms viel atruodītom kap ruojos, kad šėrdi so vėsam ożvaldītom džiaugsmos ęr laimė.

Savėm ana abejuojė. Bet Teoduora vėsumet bova kėik kėtuoki, daugiau panaši i omžėnatėlsi babunelė, diel tuo anā gīventė terp žmuoniūm daug lėngviau. Sostuojosės parka galė pri Laumės šaltėnė, plaukontė ęš pu kalna, seseris šnekiejuos.

– Korin rītmeti rėks atėtė nosėpraustė tuo šal-
tėnė vondėnio, – pratarė Duorisė. – Rasi teisībė žmuonis saka, kad ons sogroužėn jaunīstė ę svėkata.

– Ak, sesė, tau jaunīstės dā narėk vondėnie ęiškuotė. To dabar mon atruodā tuoki atjauniejosi ęr skaisti, kuoki ni priš šliūba nabovā, – joukies Liodvėka.

– Oż ton aš torio diekavuotė sava mažājė doktėrelė. Kuožna vāka laukėms ęr gėmėms tėik pas-
tėprėn igimtas muotrėškas galės, kad ana ligo ęš naujė praįist. Rėk tik vėina dalīka – jauna muotina tor būtė laiminga. Će jau ne apžavā, vuo tuoks pasaulė soriedīms. Ton pripaįžist ę dėdlėijė svieta pruoatā. Je isėstebiesi i muotrėškūju gīvenėma, ton tėisa patvėrtins daugībė lėkėmu.

– Bet, seserelė, juk tau prisiėjė tėik pargīventė!..

(Nukelta i 46 p.)

– Anus palėngvo eštrėn laiks ėr naujė notėkėmā. Nalaikau šėrdie pėktoma ni ont vėina žmuogaus. Ka atleidau sava žmuogou, pasaulis ligo pasėšvėitė. Sopratau, kad tėp mon bova žadieta. Kumet pamiegėnau pasėpriešintė tam lėkėmou, gavau skaudė pamuoka. Kumet so anou sosėtaikiau, tas atsėsoka i moni švėisioujė posė. Juk pasakīta, kad lėkėms liousā ved nuorėnti ėr puonavalė temp nanuorėnti. Mėslėjo, kad tėi žuodė ĩr teisingė.

– Prisėpažink, Duorisė, kad to ne pati tus žuodius sogalvuojė.

– Žėnuomās, ka ne pati. Skaitiau kninguo, katron gavau nu vėina pruotinga žmuogaus.

– Nu puona sava vīra – nu grapa?

– Ne, nu kėta. Ons rītuo atvažious i Bėržovienus karto so Karuolio, ėr aš tavi so anou sopažindinsio.

Kumet seseris sogrīža eš parka, salie aplė stala jau būriavuos kuokės dvė dešimtis žmuoniūm. Diedėna Juzefa bova isėtaisiosi stala galė, tad ėr vėsė kėtė natroka sosiestė. Pėitā pasėruodė naprašmatnė, bet skanė sotaisitė. Diedėna navargėna sava svetiūm prakalbuoms ar ragėnėmās. Valgė kas kon nuoriedams, šnekiejuos, kam so kou patėka, vėsė jauties patuogė ėr maluonė. Tuoki šiūm nomūm tvarka traukė daug kou, ožvės jaunesnius žmuonis, tad Bėržovienūs vasaruotuoju nalioub pritrūktė lig pat rodėns.

Po vakarėnės arbetas svetė pasėsklaidė kas kor: vėinė sosieda salės pasėinie, kėtė galerėjuo, tretė laukė ant suolieliu pu židontės bezūm (alīvu) krūmās.

Ton sombriėskas valonda Teoduora sieduos pri klavesina. Salės doris i galerėjė bova platė atlapuotas. Mozėka plaukė i atslenkontiuos naktėis viesoma, vėinus šėldidama, džiogindama, priversdama atėtrūktė nu liūdnum mėsliau ar rūpesniu, kėtėms keldama naapsakuoma, švėisi elgesi. Liodvėka stuo viejė, pasėriemosi i galerėjės tvuorelė, paskendosi sava mėslies, ligo josdama, kad kažkas dėdlė gers ĩr čė pat – tik eštėisk ronka ėr pasėiksi. Kāp gerā, kad Duorisė muokėn anon ramė, ba skundu prijimtė sava lėmti, padiekavuotė anā, lėdosė gīventė pasaulie, pėlnamė gruožė ėr geroma.

Rītuojaus dėina i Bėržovienus pribova graps Karuolis ėr atsėvežė karto so savėm puora vīru, so katrās sopažindėna vėsa draugėjė.

Vėins bova bajuors Lasėckis Kazėmiers Vėlėms, kėlėma nu Kedainiu, kėts – puons Nargiela Juons eš Vėlniaus. Teoduora naožmėrša pažada, sesėrė douta

preita žėima. Tėi jaunėkātė, nuors abodo jau ne pėrmuos jaunistės, bova gerė Pliuoteriu šemuos draugā, abodo slauniuos gėmėnies, abodo bėngėn muokslus ėr dabar tarnaujėntis pri Lietovuos konėgākštė dvara.

Po pėitu linksma kompanėjė pasėsklaidė pu parka. Vėinė vākštiauojė Vėrvitės pakrontiems, kėtė patraukė i Pėlalės kalna. Liodvėka laikies artiau Duorisės, aplink katron sokėniejuos ėr puons Karuolis so sava draugās. Nuors vėsė bova linksmā nosėteikėn, kalba sokuos aplė rimtus dalīkus – keliuoni ĩspūdus, skaitītas kningas.

Liodvėka idiemė klausies ėr tou patio stebiejė sava naujūsus pažinstamus.

Šnekiesnis ož vėsus bova puons Juons. Ons biere žuodius ligo žėrnus, vuos naožspringdams, pasakuojė, kor pernā keliava, kuokius miestus aplonkė, so kou sosėtėka. Sava ĩspūdus pagražėna anekduotās ėr linksmuoms istuorėjuoms, tad klausītuojė na vėina karta toriejė pruoguos skanė pasėjouktė.

Lasėckis Kazėmiers klausies tīliedams ėr švīpsuodams. Veizont i anon Liodvėkā pradiuo net kėla klausėms, ar ons eš vėsa muok kuoki žuodi eštartė.

Po gera posvalondė tuokiuos linksmībės Teoduora prisėgretėna pri tikiuojė puona Lasėckė ėr ožklausė, kāp gīven gerbama anuo muotinelė ėr sesou Amelėjė, ar jau šiou vasara parsėkielė i dvareli pri Kedainiu. Ešgėrdosi svetė šneka, Liodvėka soprata, diel kuo ons lig šiul tīliejė: puons Kazėmiers šnekiejė ožsėkėrsdams, sunkė tardams kai korius žuodius. „Vargšielis, matīt, tor bieda nu prigėmėma“, – soprata pana ėr jau gailiejuos nagražė pamėslėjosi aple naujėiji pažinstama. Teoduora patraukė takelio i parka vėdori, nosėvesdama sviati ėr seseri tuoliau nu kėtūm. Pakuol kalba sokuos aple gėmėnės ėr pažinstamus, puons Kazėmiers atsakėniejė trumpā. Tik tumet, ka Duorisė ožšnekėna anon aplė parskaitītas kningas, aplė mozėka, aplė matītus naujus dailėninku kūrėnius, Liodvėka pamatė, kuoks eškalbos ons ĩ, kėik daug ons žėna, kāp paprastā ėr aiškė muok papasakuotė aplė sodietingus dalīkus. Matīt, anam patem dėdlė patėka so Duorisė šnekietėis, tad žuodė bėra mažne naožkliūdame, diel kuo Liodvėka ėr nosėdīvėjė, ėr pradžioga. Ana klausies, vėskon diejuos i galva, šėrdie apgailėstaudama, kāp pati tier tėik mažā matiosi ėr tėik mažā tėpažinst ton aplinka, katruo sokas anuos sesers gīvenėms.

Pasėšnekietė vėinėdvė seseris rada laika tik vaka-

rė, kumet draugėjė naktė eššėvākštiauojė pu anėms skėrtus kombarius.

– No vuo dabar, sesė, pasakik, ar patėka tau naujėjė pažinstamė? – paklausė Teoduora.

– Žėnuomās, ka patėka, – nosėjoukė Liodvėka.– Eššvaizdė ėr eškālbė vīrā, nieka naprikėši.

– Atsėmėni, aš tau dā žėima sakiau, kad sopiažindinsio so būsėmo jaunėkio. Katron rinktomīs?

Liodvėka soklosa:

– To šneki rimtā?

– Aiško, ka rimtā. Vakar sakiau, kad suvesio i pažinti so žmuogo, eš katruo gėrdiejau ešmintinga pasakīma aplė lėmti. Spiek eš katruo.

– Mėslėjo naapsėrėksio, sakīdama, kad eš puona Kazėmiera.

– Naapsėrėkā, seserelė. Ons vėins eš tūm jaunūm švėisuoliu, katrėi iduomajės vėskou, kon žmuonis ir sokūrėn ar atradėn vėsūs pasaulė muokslūs. Paklausk anuo kuo nuors aplė bi katruos tautuos istuorėjė, muokslėninkus, menėninkus, aplė lėgas ar anūm gīdīma, aplė gamtuos soriedīma, aplė bi kuoki miedi ar žuolėlė, – tujau pat ešgėrsi vėsa paskaita. Je natėki, rītuo pati paklausėniek.

– Aš par mažā tažėnau, kad galietiuo so tuokio žmuogo palaikītė kalba, – atsėdoksiejė Liodvėka.

– Palaikītė kalbuos narėks, tiktā indiemė klausītėis. Pėrmam kartou būs gerā, je ožvesi kalba aplė Kedainius, anuo gimtuosės vėitas.

Ruoduos, kad ten dā nabovā. Tad ešklausiosi Vėlėma, pasėjosi, ligo pati vėskon matė.

Pana Liodvėka nosėjoukė:

– Tad šėtā kuoki žėniuoni to mon perši. Rasiet vėsuo Lietovuo vėins tuoks ė tier? Vuo diel kuo to anon vadėni Vėlėmo, tuokio majednio vardo?

– Tėp anon vėsė artėmė žmuonis nu vaikīstės vadėn. Tame kraštė tėp šauk Vilhelma. Ton vuokėška varda to tėkrā ka žėnā.

Nedielės dėina i Bėržovienus atkaka Levuons ėr Stanisluovs so sava patė puoni Uono. Ta dėina bova pati prašmatniausė par vėsa Liodvėkas vėišnagė tamė dvarė. Diedėna Juzefa jauties dėdėlė pamaluoninta Stanisluova atsėlonkīmo – juk tatā gėmėnaitis, apdalīts tuokės aukštas uriedās pri konėgākštė dvara, naaplėnkė sava diedėnas, napasėdėdžiava sava tortās ėr stuonās. Tad stuoruojies kap imanīdama ont greitūju sotaistė kou skanesnės vaišės, vuo pavakarie – ėr šuokius pri klavesina mozėkas. Terp panieliu atsėrada vėina kėta dainiuojėnti ar skom-

bėnonti, tad Teoduora tėp pat, sradosi laika, galiejė pasėlinksmintė.

Vo Liodvėkas nosėteikėms bova naapsakuoms. Abėdvė so seserė aptarė sosėtekėmus vasara. Rītuo anoudo so grapo Karuolio važious aplonkītė gėmėniūm i Šateikius. Pakeliou ožsoks ėr i Salontus, juk tėp senė bier bovosi sava jaunīstės dvarė.

Bruolienė Uonā pakvėitos, bėrželė mienesie Teoduora so vėsās vākās pažadieję atsėkraustītė i Ožvėnti ar Beržienus ėr pagīventė tən lig rodėns. Tuo ožvės daugiausė rėk vaikiokams ėr mažājė Karusė. Tad prižadieję Liodvėkā doutė žėnė, kumet kor ana būs, ėr paprašė tən anon apsėlonkītė. Kompanėjuo toriejė būtė daugiau muotrėška, diel tuo, kad Stanisluovs daug laika tor pralėstė Vėlniou, graps Karuolis tėp pat – vīrams tarnīstės rėkalā bova svarbesnė ož nomus ėr šeimīna.

Beržienūs Liodvėka so Levuono atsėrada priš Sekmėnės. Ont tuos švėntės eš Vėlniaus žadieję pribūtė ėr puonā vīrā so sava draugās. Tėp pat bova ožkvėistė sosiedā ėr gėmėnaitė eš aplinkėniu dvarūm. Vaišės bėnt posšimtiou žmuoniūm taisė eš onksta. Tad Liodvėka viel sosėteka so puono Vėlėmo. Ons šin karta atruodė drousiesnis, pats sokuos aplė Liodvėka, šnekindams, lidiedams par pasėvākštiauojėmus pu parka ar paopi. Liodvėka patiemėjė, kad ons namiegėn meilintėis, namuok sakītė komplimėntu, bet ana tuo ėr nageidava. Anā bova maluono klausītėis rimtūm pasakuojėmu aplė dalikus, so katrās dā nebova sosėdūrosi ėr aplė katrus lig šiuol nieka nažėnuojė. Vėlėmou, matīt, patėka bendrautė so Liodvėko. Ana bova gera klausītiauojė, napartraukėniejė sava pašnekuova toštės klausėmās ar kėtuokio plepiejėmo. Bruolienės puoniuos Uonuos valė ėr pri stala anoudo vės lioub atsėdortė vėins šalėp kėta. Sekmėniu vakarou bova pakvėistė mozėkontā, tad tēi, korėi nuoriejė, galiejė pasėšuoktė. Tuokiūm atsėrada namažā, žėnuomās, terp anūm bova ėr pana Liodvėka. Puons Vėlėms rasiet nadėdlė šonkos tabova, nasėtaikė soktėis kuožnamė šuokie, bet pana Liodvėka puora kartu pakvėitė. Šėp jau daugiau siediejė, stebiedams šuokontius, vuo ožvės Liodvėka, katrā kavaliėriu natrūka. Apsevėlkosi lėngva, kinėška, melsva, nierėnes pagražinta sėlka soknė, i sokeltus joudus plaukus isėsegosi kelis baltus žėidelius, ar

(Nukelta i 48 p.)

tik ne parkė nu kuokė židontė krūma noskuobtus, iraudosio veido, nu katruo nodėla šipsnīs, puona Vėlėma akims veizont ruodies ož vėsas gražesnė.

„Je pakvėis dā bėnt puorā dėinūm pabūtė Beržienūs, būtėnā pasėlėksio“, – mėslėjė ons, akims ganīdams šuokontė pana.

Gailo, bet pasėlėktė bėnt keliuoms dėinuoms puonātė Vėlėma nieks napakvėitė. Graps Karuolis i Vėlnio grīžtė toriejė oterninkė, tap puonams Juonou ėr Vėlėmou rėkiejė ėšvažioutė karto. Jaunėkātis dėdlė nuoriejė paklaustė panuos Liodvėkas, kėik ana būs tamė dvarė, bet pats nasoprata, diel kuo nadržės. Nutarė geriau pasėtėrautė Teoduoras, katron senė pažėnuojė. Ons apīlonkuoms pradiejė sava šneka, lig tatā nuorietom žėnuotė, kumet puons graps viel važious i Beržienus. Teoduora atsakė, kad vīrs torietom atvažiuoutė po mienesė. Toukart, ligo terp kėtkuo, Vėlėms pasėtėrava, ar pana Liodvėka pasėlėks Beržienūs vėišietė par vasara. Teoduora sakies nažėnonti, bet mėslėjonti, kad puora nadieliu dā pabūs. Veiziedama i sosėrūpėnosi sava svetė veida, muotrėška šipteliejė.

– Ar tamista nuorietomi, kad ana ėe pabūtom?

Nu tuokė tėisė klausėma Vėlėms parauduonava. Bet Teoduoras anuo tiliejėms nasostabdė.

– Je tamista dā nuorietomi pamatītė mona sesė, gali atvažiuoutė vėins. Aš pamiegingisio anon ožlaikītė iki tamstas atvīkėma.

– Būsio dėdlė tamstā diekings, – apsėdžiaugė puons Vėlėms, sėikdams pabočiuotė grapienės ronka.

Bėržovienūs Vėlėms atsėrada po dešimtėis dėinūm. Seseris kon tik bova grīžosės ėš parka po pasėvākštīuojėma so Teoduoras vaikiokās, ka iėjės liuokajos pranešė, kad svetainie lauk puons, katros nuor pamatītė grapienė. Teoduora, pamatiosi svieti, nimaž nanosteba.

– Tėkiejaus, kad tamista pasėruodīsī, bet namėslėjau, ka tėp grėtā.

– Dovėnuok, maluoninga puoni, ož mona naktromta, bet ar panelė Liodvėka dā naėšvažiava?

– Ne, ne, ana tebie ėe.

Pašaukosi pakajava, Teoduora prisakė atneštė arbetas trims persuonuoms ėr pakvėistė i svetainė pana Liodvėka.

– Duovėnuok, kad trumpam palėksio vėina, torio dar mažoujė pasėrūpintė, – atsėprašė ėšėdama.

Pu keliūm mėnotu i svetainė iėjė Liodvėka. Pamatiosi, kas anuos lauk, sostuojė stabiedamuos, idūrosi i svieti sava svėkoujė aki. Bet puons Vėlėms jau lėnkė galva pasėsveikindams, tad panā balėka ėštėistė ronka, katron jaunėkātis pajimė pavuožnė, ligo kuoki švėnta dākta, ėr, priglaudės pri pėrštu lūpas, anūm ėlguokā napalėda. Pana pasėjota nė šėp, nė tėp. Gerā kad tarpdorie pasėruodė Duorisė, vo anā ėš paskuos – mergelė so arbeto. Tad sosiedėn galiejė ramė pasėšnekietė aple Vėlniaus naujinas, aple puona Vėlėma keliuonė i Beržienus, aple ėvikius, katrėi notėka par tas kelės dėinas, pralėstas atskėrā. Puons Vėlėms ėsmeigė akis i Liodvėka, mėslėdams, kāp par ton dešimti dėinūm anam trūka tuos muotrėškas bovėma šalėp, tikė diemesė anuo pasakuojėmams, lėngvūm žingsniu parka takeliūs. Matīt, panelė tėp pat jauties najaukė, kėlnuojė pri palėnkta veida arbetas poudieli, švīpsuodama žvelgė i pašnekuovus primerktuoms akims pru tonkės blakstienas. Vėlėms žėnuojė, kad vėina panuos akės ėr sožaluota, bet tas anam natrokdė gierietėis dailio mergātės veido, tėisė anuos nuoselė, rīškiuoms lūpuoms. Ėr dā ont kairiuojė anuos žondelė puons Vėlėms jau onkstiau bova patiemėjes žavinga doubelė, katra švīpsont tā lioub atsėrastė, tā ėšniktė.

Dabar, spuoksuodams i panuos veida, vīrėšks pajota nuora pabučioutė i ton idobėma ar bėnt vėino pėršto pagluostītė anou. Žėnuomās, tėp napruotingā pasėlgtė šėn mėnota nikāp nagaliejė, tik pamėslėjė: „Tuo dā batrūka. Nagi būtiuo apžaviets?“ Atsėdoksiejė tikė, somesdams galvuo: „Aiško, ka apžaviets. Ruoduos, pėrma karta par trisdešim tris sava gīvenėma metus.“

Teoduora pakvėitė pakajava ė palėipė paruodītė svetiou kombari, katramė ons būs apnakvidints. Jaunėkātiou ėšejos, ana linksmā nosėjoukė:

– No šėtā ėr atėjė ta mėnota, katruos aš laukiau. Matīt paukštīelis papoulė i kėlpas.

– Kon to ėe šneki, Duorisė? I kuokės kėlpas?

– I tavuosės, mona mieliausiuojė seserelė, i tavuosės. Pasakīk mon dabar, ar to gali isėvaizdoutė puona Vėlėma sava vīro?

Stai gė nokaitosi Liodvėka trokteliejė petės:

– Aple ton dā nagalvuojau.

– Tad pagalvuok, seserelė. Je ons bėnt kou nuors tau patrauklos, nanuoriek anou nosėkratītė. Žėnuomās, nagalietiuo dabar pasakītė, kuoks ons būs vīrs sava ėšrinktājė ėr tievs sava vākams. Bet, kėik

pažinsto anon kaip žmuogo, ženau, kad ir pruotings er duors. Nuors, gyvenemou pasেকেitos, kartas er žmuogos pasেকেit. Baliekt kuožnam atsediete ont savės er sprėstė, kiek kas ir pasėtėkiejėma vertis. Mon ruoduos, kad dabar jodoms rėk pasėvākštuiotė pu parka. Tori atjaustė žmuogo, so vargo atsėbeldosi i tuokės tuolībės tavės pamatītė.

– Ak, Duorisė, kumet to nostuosi šaipītėis? – pasakė Liodvėka er, nomuojosi ronko, ešėjė pro doris i parka.

Natrokos anon prisėgėnė svetīs er anoudo nožingsniava vėins šalėp kėta. Reikiejė kaip nuors pradietė kalba, tad Liodvėka sogalvuojė paklaustė, kumet ons lonkies Kedainiūs. Puons Vėlėms pasėgoudė, kad nikap nagal elgesnem laikou eštrūktė eš Vėlniaus, kad pavėišietom pas sava motinelė gimtājeme Krakiu dvarelie, bet tėkrā pasėstėngs tėn novažioutė kuo grėtiau.

– Eš tamstas pasakuojėmu ženau, kuoks poikos miests ir Kedainė. Gailo, kad tėn neso bovosi. Vuo juk ruoduos ne tėp jau tuolėj ir.

– Panelė Liodvėka, tėkrā nabūtom sunkė mums tėn novažioutė, – prašneka ožsėkėrsdams svetīs.

– Kažėn, ar katras nuors bruolis panuories. Anoudo tėn ir bovėn.

Vėlėms pajiemė panuos ronka er švelnė sojiemė anuos pėrstus e eštarė:

– Naliūdiek, panelė, aš prižado tamsta novežtė i Kedainius.

Liodvėka nostebosi paveiziejė i vīrėška er pajodėna pėrstus anuo delnė. Puons Vėlėms grėtā atėtraukė ronka, kaltuoms akims pažvelgė i pana er užsėkėrsdams pradiejė kalbietė:

– Duovėnuok, tamsta, aš, atruoda, naderamā elgous. Bet nuorietiuo, kad nalaikītomi monės narimto. Aš jau senė nagalio atsėkratītė mintėis, kad mona tuolėmiesnis gyvenėms ba tamistas būtom sovėsam tošts.

Liodvėka pajota, kaip karštis anā plūsteliiejė i veida. Šipteliejosi pasėsoka i bendrakelėivi. Tas atruodė liūdnos er dėdlė sosėrūpėnės.

– Puonė Vėlėmā, aš vėsumet so maluonomo klausiaus tamstas kalbūm er pasakuojėmu. Anėi moni sožaviejė diel aiškoma e tėksloma. Dabā tamsta prašnekā kažkuokiuoms ožuomėnuoms, katrūm mon rasiet naderietom klausītėis.

Vīrėšks viel notvierė Liodvėkas ronka:

– Panelė Liodvėka, būk maluoni, napasmerk

monės, je kalbiesio ba ožuolonku. Aš... aš prašau tamstas būtė mona ešrinktuojė muotrėško vėsam gyvenėmou. Douk tamsta žuodi, kad sotėksi eš ož monės. Prašau eš vėsuos šėrdėis.

Puons Vėlėms soprata, kad če anuo gražbilistė jau e pasėbėngė, bet pasėjota tėp, ligo akmėni būtom norėtėnės nu šėrdėis.

Nokaitosi Liodvėka palėnkė galva er tikė pratarė:

– Tėkriausė nadīvuosīs tamsta, sožėnuojės, kad tuokius žuodius gėrdo pėrma karta. Maloutiuo sakīdama, kad anėi mon ir namaluonė. Er napasakīsio, kad nagalio sotėktė. Bet mėslėjo, kad mon rėk pamėslītė, vuo er tamstā tėp pat.

Er, pakielosi galva, nožvelgė vīrėška platė atmerkto svėkoujė akė. Tumet nosėsoka er eš palengva nožingsniava link paluociaus. Puons Vėlėms – anā eš paskuos.

Rītuojaus dėina prieš pėitus Vėlėms eštaikė valondelė pasėšnekietė so Teoduoro er liūdėnė anā papasakuojė aplė sava vakarīkšti puokalbi so Liodvėko.

Teoduora tėisė paklausė:

– Ar aš galio mėslītė, kad tamsta pasėpėršā Liodvėkā?

– Žėnuomās, mieluojė grapienė, tik bėjau, kad pana Liodvėka mona pasiūlīma gal atmestė.

– Tad kon ana tamstā atsakė?

– Pasakė, kad dā tor pagalvuotė. Er mon ton pati pasiūluojė padarītė.

– Pagalvuotė?

– Pagalvuotė. Er dėdlė rimto veido.

– Er veiziedama tėisė i akis?

– Veiziedama. Bet eš kor tamista, puonė grapienė, tėp gerā vėskon ženā?

Teoduora nosėjoukė:

– Mieliausis puonė Vėlėmā, aš gerā pažinsto sava seseri. Mėslėjo, ana nuoriejė, kad tamsta aiškė pamatītomi anuos bieda er diel tuo pagalvuotomi.

Tou ešgėrdos, Vėlėmou šėrdės atsėlėda.

– Ton aš senė ženau. Anuoki če ne bieda. Pasaulie ir daug dėdliėsiu nalaimiu. Tas mon naklioda žavietėis panelė Liodvėko. Rasi ana pati napastebiejė, kad ont kairiuojė anuos žoda ir tuoki žavinga doublelė, kuokiuos nator ni vėina mona pažinstama.

– No, no, – nosėjoukė Teoduora, – šneki tamsta tėp, ligo būtom tėkriausis šėrdiūm jiedėks. Diel sesėreis sotėkėma gali tamsta būtė ramos, aš so anou pašnekiesio. Dabar pats torietomi notartė, kumet

(Nukelta i 50 p.)

sosėtėksi so mūsa bruolės ər paprašisi Liodvėkas ronkas pagal vėsus prijimtus papruotius.

Žėnuomās, puons Lasėckis Kazėmiers Vilhelms natroka pagal vėsus papruotius pasėpėrstė panā Liodvėkā Gorskātė. Ana vėsam gīvenėmou isėmėnė ton švėisė mėnota, kumet sožadietėnis, ožmuovės ont pėršta žėida, pėrmouji anuos gīvenėmė, ėsbočiava ronkas ər ėsdrinsa priglaustė lūpas pri tuos istabiuosės doublelės ont kairiuojė anuos žonda. Nu tuo prisėglaudėma ožrauda ne tik panuos veids, bet ər saldus karštis noplaukė par vėsa anuos kūna. „Viešpatie, kāp žmuogos gal būtė tuoks laimings!“ – smėgteliejė mintės anuos galvuo. Dabar anoudo galies sosėtėkėnietė Salontūs, Šateikiūs ar Beržienūs, nabėjuodamė svieta kalbūm, šnekietėis kėik nuoriedamė ər aple kou nuoriedamė. Panuos gīvenėms bova parpėldīts džiaugsma nu tuo žmuogaus bovėma šalėp, ėlgesė, kumet ons lioub būtė kor nuors ėsšvikės, svajuoniū aplė bėndra anoudoms gīvenėma. Bova ər paprastiesniu rūpesniu. Reikiejė sosėtaiisītė kraitī, kuožna dākta pažimietė siovėnieto Gorskiū gerbo. Pri tuo ėsėtėsas dėinas siediejė Magdelė ər dā kelės dvara mergės. Reikiejė nopėrktė stuotkus ər daugībė vėsuokiūm rakandu naujem gīvenėmou, kad sava vīra nomūs pana Gorskātė napasėruodītōm biedniuokė. Reikiejė sotaīsītė ər šliūbėnius pašvėitus. Tuos dėinas Liodvėkā bova ligo kuokiūo mėgluo, tad žemėškūs rėkalūs ės anuos tebova mažā nauda. Vėskou toriejė pasėrūpintė kažkas kėts. Vėsos Salontūm dvara gīvenėms dabar sokuos aplė ton dėdliouji Liodvėkas gīvenėma īviki.

Spalė pabonguo bova atšuocta Vėlhelma ər Liodvėkas Lasėckiū veselė. Šliūba anoudo prėjiemė Vieksniūm bažninčiuo – tuo nuoriejė bruolis Stanisluovs. Linksmībiū pabaiga vīka Salontūs.

Kučinskis Jūzops stuoviejė dvariūoniū būrie, veiziedams, kāp jaunuoji puoni siedas i šešeto pakinkita karieta, kad ėsvažioutom i vīra tievuonėjė kažkor vėdorie Lietovuos, pri Neviežė opės. Bova švėisi rodėns dėina. Prižemiejosi saulė rėtuos parka pakraštio, auksindama gelstontės miediu vėrsūnės. Puons Jūzops, nosėtraukės nu galvuos keporė, nosėlėnkė pravažiuojėntė karietā. Liodvėka pamuoja va anam pėrstėnė apmauto ronko, no, rasiēt ne tik anam, tėkriusė vėsėms pasėlėiktontėms. Juk panelė

Liodvėka dvara žmuonims natoriejė nikuokė pīktė, anėi Liodvėkā gīvenėmė naisėprėklėjė. Dabar panelė i sava naujouji gīvenėma karto pasėjiemė tik Magdelė, ba katruos paskotėniems dėinuoms prīs veselė nagaliejė ni mėnotas apsėētė.

Kap bašnekietomi, ės dvariūoniū ons, puons Jūzops, bova panelė artėmiausis. Žėnuomās, šen vasara anoudo najuodėniejė. Panelė toriejė so kou vākštūotė ər šnekietėis. Bet ana rada laika žėima, aplonkītė Jūzopa, kumet ons bova sosėrgėš, ər vasaras pabonguo, kumet atėjė paprašītė, kad ons sotėktōm parsėkėltė i Kernūm palivarka, katron bruolė paskīrė Liodvėkā i kraitī. Panelė sakies, kad pasėtėk anuo pruoto ər ėsšmanīmo, paprašė, kad tas dvarielis būtom gerā tvarkuoms ər vėsumet paruošts, kad prijimtom anon so vīro vasara, kumet atvažiūs aplonkītė tievėškės. Puons Jūzops padiekavuojė ər apsėjiemė, nuors šėrdie abejuojė, ar ožteks tėms darbams svėkatas. Pu lėguos nabibova tuoks dėkts, kap ka onkstiau. Ale mėslėjė, kad, toriedams ožsėjiemėma, sotvėrties ər galies ėsšpėldītė panelės valė. Ton ər pasakė anuo maluonībė kašteliūonātīou Levuonou, kumet ons bovosi ūkvaizdi pasėvadėna ont ruodā. Rasiēt ər puons Levuons abejuojė tuokio sesers pasėrinkėmo, bet anā naprieštarava. Lai bovės guberuatuorios pamiegėn. Je būs sunkė, atsiūs kou nuors pagelbietė. Ǝr pats tamė dvarelie tvarka priveizies.

Puona Jūzopa gīvenėms pradiejė tvarkītėis līgė tēp, kāp ka ons ər svajuojė, geidė tus dvejus metus, tūnuodams anam priskėrtamė botė – rūmu oficiūo, kap kuoks karšinčiuos ont ėsimtėnės. Nagaliejė tou skūstėis, bet ər džiaugsma najota. Juk pasakīta, kad žmuogaus nuorams gala nier.

Dabar, stuoviedams gerā pažinstamū bovosiū sava pavaldėniūm būrie, puons Jūzops svarstė, diel kuo ons šėndėin nadžiaugas, ka tēi anuo nuorā pėlduos? Kažkuoki abejuonė kėrbiejė šėrdie, katruos nikāp napavīka novītė šalėn. Bova gailo ėsvažiuojėntės panelės. „Kap gervelė rodėni pakėla ėsšliektė i tuolėma krašta. Kāp žmuoniūm īr sakoma, duok, Dėivali, anā ėlgūm ər laimingu metu. Kuokė ėlgo ma tēi metā būs, kas nuors ožrašīs kninguos ar ontkapie. Vuo kėik laimingė, kas tēn bažėnuos. Bet lai būn laimingė“, – ės vėsuos šėrdėis sava minties palinkiejė puons Jūzops, ožsėvuožė keporė ər pasoka ruoštėis keliūonė. Anuo laukė Kernū palivarks...